

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/46749>

Please be advised that this information was generated on 2017-12-06 and may be subject to change.

Het zijn drukke maanden voor wie geïnteresseerd is in het design van onze politieke instituties. Niet alleen worden de parlementsverkiezingen en de daarop volgende coalitiebesprekingen begeleid door het gebruikelijke commentaar op ons kiesstelsel. Maar ook hebben de Nationale Conventie en het Burgerforum Kiesstelsel in dit najaar voorstellen gedaan voor veranderingen van de politieke instituties.

politieke besluitvorming met burgers

De Nationale Conventie bestond uit veertien leden afkomstig uit wetenschap, politiek en bedrijfsleven en moest suggesties geven voor het herstel van vertrouwen van burgers in de politiek (www.nationaleconventie.nl). Het Burgerforum Kiesstelsel telde honderdveertig aselect gekozen burgers, zeventig mannen en zeventig vrouwen. Zijn bogen zich negen maanden lang over een mogelijke hervorming van het Nederlandse kiesstelsel (www.burgerforumkiesstelsel.nl). Toenmalig minister Pechtold had beide ingesteld, omdat de parlementariërs maar niet tot overeenstemming konden komen over stelselwijzigingen. Als politici er na jarenlang gekibbel niet uitkomen, dan moeten de burgers zich hierover maar uitspreken, zal Pechtold gedacht hebben.

Burgers vaker en intensiever betrekken bij de politieke besluitvorming juich ik van harte toe. De burger in Nederland is al langer niet meer zo gecharmeerd van het model van de representatieve partijdemocratie. Uit enquêtes blijkt steeds, dat het vertrouwen in politici en hun functioneren niet erg groot is. En dat komt zeker niet, doordat burgers politiek apathisch zouden zijn. De meest directe vorm van politieke participatie is het referendum. Maar een referendum kan alleen slagen, als het gaat over een eenvoudige vraagstelling, waarvan de voor- en tegenargumenten helder door de verschillende kampen kunnen worden geformuleerd.

Als burgers zich moeten uitspreken over complexere zaken, dan is een burgerforum of burgerjury, passend in de traditie van deliberatieve democratie, veel effectiever. Wat zijn de voordelen?

De voordelen komen voort uit de hele opzet ervan.

De leden vormen een afspiegeling van de hele bevolking, arm, rijk, vrouw, man, jongere, oudere, migrant, hoog en laag opgeleid. Ze krijgen relevante informatie over het onderwerp, schriftelijk en in de vorm van presentaties door getuigen en deskundigen. De leden komen daarvoor een of twee dagen bijeen en trekken zich vervolgens terug in kleinere groepen om de 'voors' en 'tegens' te bespreken. Halverwege is er een extra consultatie van de deskundigen, waarna de groepen zich opnieuw terugtrekken. In elke groep zorgt een neutrale moderator ervoor, dat er een wezenlijke, open discussie wordt gevoerd die uitmondt in een oordeel. In de laatste plenaire bijeenkomst worden de groepsresultaten tot het oordeel van het hele burgerforum samengevat.

In tegenstelling tot bij het referendum, is men nu goed geïnformeerd. Ook gaat er een vormend effect uit van deze opzet van het besluitvormingsproces. Omdat praktisch alle doelgroepen in de bevolking proportioneel deel uitmaken van het forum, zal het publiek eerder bereid zijn de uitkomst te accepteren. Immers, als zij door het lot waren geselecteerd, dan hadden zijzelf daar een bijdrage aan geleverd. Verder mag je verwachten dat de politici niet licht voorbij zullen gaan aan een zo afgewogen oordeel van een representatieve groep burgers. Maar hier zit meteen ook het grootste knelpunt. In de praktijk blijkt geregeld, dat (lokale) bestuurders nog veel moeite hebben om iets van hun macht af te staan.

Monique Leyenaar
Hoogleraar Vergelijkende Politicologie,
i.h.b. Politieke Participatie en Politieke Vernieuwing,
Radboud Universiteit Nijmegen